

Теорія та історія права та держави

УДК 340.1

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17107136>

**Ефективність інституту публічної влади: концептуальний аналіз у
контексті методології Law&Economics**

Богдан Ольга Василівна,

кандидат юридичних наук,

доцентка кафедри теорії та історії права та держави

Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ,

Україна, <https://orcid.org/0000-0002-8090-846X>

Дудар Світлана Костянтинівна,

кандидат юридичних наук,

доцентка кафедри теорії та історії права та держави

Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ,

Україна, <https://orcid.org/0009-0009-6902-766X>

Котенко Тетяна Вікторівна,

кандидат юридичних наук,

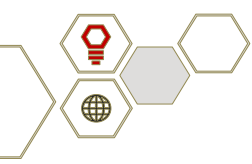
доцентка кафедри теорії та історії права та держави

Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ,

Україна, <https://orcid.org/0000-0001-5016-8301>

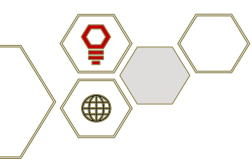
Прийнято: 27.08.2025 | Опубліковано: 12.09.2025

Анотація У статті здійснено концептуальний аналіз ефективності інституту публічної влади в умовах сучасних глобальних викликів. Використовуючи інституційну теорію Д. Норта, запропоновано розглядати

інститут публічної влади як «правила гри», які можуть бути як формальними, так і неформальними. Обґрунтовується, що традиційні підходи до розуміння ефективності, зосереджені переважно на кількісних показниках діяльності органів влади, є недостатніми для комплексної характеристики цього феномена. Ефективність інституту публічної влади – це здатність формальних і неформальних правил забезпечувати передбачуваність і стабільність суспільних взаємодій, визначати структуру стимулів, трансакційних витрат. Ефективність у такому розумінні передбачає не лише результативність управлінських рішень, але й їх здатність забезпечувати стабільність, довіру громадян та довгостроковий суспільний добробут. Розкрито багатовимірний характер поняття ефективності, яке охоплює економічний, соціальний, політичний та інституційно-правовий виміри. Визначено, що комплексна модель ефективності інтегрує ресурсний, функціональний, соціальний і динамічно-інституційний підходи, які дозволяють врахувати як раціональне використання ресурсів, так і здатність влади адаптуватися до динамічних змін. Методологія Law&Economics є продуктивним інструментом оцінки ефективності інституту публічної влади, оскільки поєднує правові та економічні підходи. Вона дозволяє аналізувати правові норми і регуляторні рішення з точки зору їх реальних наслідків для суспільних ресурсів, витрат і вигод, забезпечуючи прозорість, передбачуваність і результативність державної політики. У підсумку обґрунтовано необхідність запровадження у практичну діяльність міждисциплінарного підходу Law&Economics, що сприятиме підвищенню довіри громадян до влади, ефективному державному управлінню та стійкому розвитку України.

Ключові слова: ефективність, публічна влада, інститут, формальні та неформальні правила, публічне право, Law&Economics.

Efficiency of the institution of public authority: a conceptual analysis in the context of the Law&Economics methodology

Olga Bogdan,

Candidate of Law, Associate Professor of the Department of Theory and History of Law and State, Taras Shevchenko Kyiv National University, Kyiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-8090-846X>

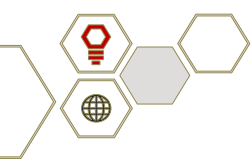
Svitlana Dudar,

Candidate of Law, Associate Professor of the Department of Theory and History of Law and State, Taras Shevchenko Kyiv National University, Kyiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0009-0009-6902-766X>

Tatiana Kotenko,

Candidate of Law, Associate Professor of the Department of Theory and History of Law and State, Taras Shevchenko Kyiv National University, Kyiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-5016-8301>

Abstract: The article presents a conceptual analysis of the efficiency of the institution of public authority in the context of contemporary global challenges. Drawing on the institutional theory of D. North, the institution of public authority is proposed to be understood as the “rules of the game,” which may be both formal and informal. It is argued that traditional approaches to understanding efficiency, which are focused primarily on quantitative indicators of governmental performance, are insufficient for a comprehensive characterization of this phenomenon. The efficiency of the institution of public authority is defined as the capacity of formal and informal rules to ensure predictability and stability of social interactions, and to determine the structure of incentives and transaction costs. Efficiency in this sense

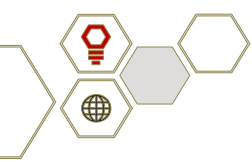

presupposes not only the effectiveness of managerial decisions but also their ability to guarantee stability, public trust, and long-term social welfare.

The multidimensional nature of the concept of efficiency is revealed, encompassing economic, social, political, and institutional-legal dimensions. It is determined that a comprehensive model of efficiency integrates resource-based, functional, social, and dynamic-institutional approaches, which allow for consideration of both the rational use of resources and the capacity of authority to adapt to dynamic changes. The methodology of Law&Economics is highlighted as a productive tool for assessing the efficiency of the institution of public authority, as it combines legal and economic perspectives. It enables the analysis of legal norms and regulatory decisions in terms of their real consequences for social resources, costs, and benefits, thereby ensuring transparency, predictability, and effectiveness of public policy. The article concludes by substantiating the necessity of introducing the interdisciplinary approach of Law&Economics into practice, which will contribute to strengthening public trust in government, enhancing effective public administration, and fostering sustainable development in Ukraine.

Keywords: efficiency, public authority, institution, formal and informal rules, public law, Law&Economics.

Постановка проблеми. В сучасних умовах розвитку політичної та правової системи України особливої актуальності набуває питання ефективності інституту публічної влади. Зростаюча складність соціально-економічних процесів, вплив глобальних трансформацій, технологічні зміни, війна та внутрішня міграція вимагають нових підходів у дослідженні цього феномену - тих, які б не обмежувалися лише аналізом його правових чи управлінських аспектів. Продуктивним у цьому контексті є застосування інституційної теорії Дугласа Норта (Douglass North), викладеної у праці «Інститути, інституційні зміни та функціонування економіки» (1990)[1], де інститути визначаються як «правила гри» (формальні та неформальні

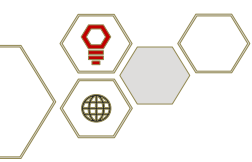

правила), що структурують взаємодію між людьми та організаціями. Перенесення цієї логіки на сферу публічної влади дозволяє розглядати її як інститут, ефективність якого полягає у здатності знижувати трансакційні витрати, забезпечувати передбачуваність та стабільність суспільної взаємодії, формувати стимули для економічної активності й сприяти довгостроковому суспільному добробуту.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблематика ефективності інституту публічної влади широко досліджується в різних галузях сучасної науки – політології, праві, економіці, соціології тощо. Так, у сфері державного управління акцент робиться переважно на розробці системи статистичних показників та вимірюванні соціального ефекту, що є недостатнім для врахування складної природи інституту публічної влади (О. Булгакова [2], А. Попік [3], С. Прокопенко [4], О. Руснак [5], І. Яремко [6] та ін.). У правовій науці ефективність розглядається крізь призму співвідношення «мета – результат» та якісних характеристик правових норм і практики їх застосування (П. Рабінович[7], А. Маслова[8], П. Гуйван[9], В. Завальнюк[10]). Проте розмаїття підходів до визначення ефективності, які використовуються у дослідженнях, ускладнює належну реалізацію наукових результатів на практиці (О. Білоус[11]).

Зарубіжні автори, спираючись на фундаментальні роботи з Law&Economics (Р. Коуза (R.Coase) [12], Г.Калабрезі (G.Kalabresi) [13], Р.Познера (R.Posner)[14]), аналізують ефективність як у сфері публічного управління - А. Манзура (A.Manzoor) [15], С. Гренді (C.Grandy) [16], В. Клей (W.Klay) [17] та ін., так і у сфері публічного права С. Роз-Акермен (S.Rose-Ackerman) [18], Дж. Делліс (G.Dellis) [19].

Що стосується поодиноких українських джерел, дотичних до Law&Economics, можна згадати О. Гаврилюк [20], яка вважає, що «юридико-економічний аналіз права» спирається на юридичну основу та збагачується економічними методами, тоді як О. Скакун [21] підкреслює, що поєднання

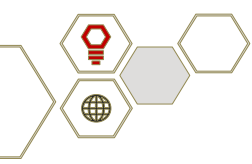

економічної теорії з правовими дослідженнями відкриває можливості для концептуального прирощення знань.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Попри наявність значного масиву літератури, відсутні дослідження в ключі комплексного міждисциплінарного підходу, який поєднав би правові та економічні аспекти питання ефективності інституту публічної влади (контексті є застосування інституційної теорії Д. Норта). Як зазначалося вище, це питання досліджувалося лише в окремих аспектах, а тому потребує обрання відповідної методології для концептуального аналізу ефективності інституту публічної влади через призму власне підходу Law & Economics, який тісно пов'язаний з інституційною теорією. І тільки після завершення цього аналізу і вироблення теоретичних конструкцій буде можливість досліджувати практичні питання.

Методологія дослідження. Методологічну основу статті складає інституційний підхід, що дозволяє розглядати публічну владу як систему формальних і неформальних правил, у взаємозв'язку з інструментами економічного аналізу права (Law&Economics). Таке поєднання орієнтує на оцінку не лише формальної правильності правових норм, а й їхньої ефективності у сфері суспільних ресурсів, витрат і вигод. Використання системного аналізу та міждисциплінарного підходу дає можливість залучати економічні, соціологічні та правові інструменти для комплексного вивчення ефективності інституту публічної влади. Важливо враховувати й положення сучасної наукової думки, яка підкреслює доцільність поєднання знань різних наук у межах постнекласичного стилю мислення (А. Колот[22], Ю. Почепцов[23]).

Мета статті. Метою дослідження є концептуальний аналіз ефективності інституту публічної влади через призму Law&Economics, зокрема концептуалізувати дефініцію «ефективність інституту публічної влади», розробити інтегративну теоретичну модель ефективності інституту публічної

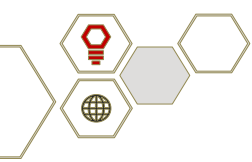

влади, використовуючи Law&Economics, розглянути інструментарій для доказового, прозорого та відтворюваного оцінювання та проектування державних рішень

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття ефективності інституту публічної влади має багатовимірний характер. У традиційному розумінні ефективність означає позитивне співвідношення між результатами діяльності (благо) та витраченими ресурсами (затрати), а ефективність інституту публічної влади – це здатність формальних і неформальних правил, забезпечувати передбачуваність і стабільність суспільних взаємодій.

Термін «ефективність» в сфері Law&Economics, зазвичай позначає так звану *економічну ефективність* [24], яку можна поділити на два типи: технічну (продуктивну) ефективність та ефективність алокативну (розподілу). *Технічна «ефективність»* – це різниця між фактичним співвідношенням вхідних і вихідних ресурсів та ідеальним співвідношенням вхідних і вихідних ресурсів [25, р. 16] при незмінності інших факторів. В контексті ефективності інституту публічної влади ми не можемо говорити про такий тип ефективності з огляду на невиробничу природу інституту публічної влади. *Алокативна ефективність* зосереджується на тому, чи розподіляються ресурси (вхідні дані) суспільства на ті сфери діяльності, які приносять громадянам максимальну корисність, яка пов'язана з доступністю економічних благ. В альтернативному визначенні алокативна ефективність означає ситуацію в суспільстві, в якій наявні ресурси (витрати) використовуються таким чином, що неможливо збільшити корисність для однієї особи без зменшення корисності для іншої (Парето-ефективність). В контексті ефективності інституту публічної влади ця частина економічної ефективності відповідає особливостям інституту публічної влади.

Однак, крім суто економічних форм ефективності, існують і інші її варіанти - соціальна ефективність, політична ефективність та інституційна

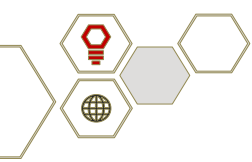

ефективність. Всі вони мають практичне значення для інституту публічної влади.

Традиційне використання терміна «*соціальна ефективність*» сягає корінням до праці Р.Коуза (R. Coase)[12]. У цьому контексті соціальна ефективність означає максимізацію соціального добробуту, або ж отриманих доходів. Хоча соціальна ефективність пов'язана з оцінкою добробуту в суспільстві переважно в економічному сенсі, останнім часом вона також використовується у зв'язку з усіма видами неекономічних тем (наприклад, соціальних, політичних та культурних), які можуть відігравати роль і впливати на суспільні вигоди. У цьому ширшому контексті соціальна ефективність означає максимізацію певних «результатів» у суспільстві (наприклад, внесок у досягнення таких цілей, як сталий розвиток або соціальна справедливість) за допомогою наявних ресурсів. В контексті ефективності інституту публічної влади соціальна ефективність є важливим компонентом.

Політична ефективність у контексті інституту публічної влади означає здатність формальних і неформальних правил забезпечувати не лише економічно доцільні результати, а й легітимацію владних рішень та політичну стабільність через взаємодію з виборцями. Цей вид ефективності виявляється у співвідношенні витрат політичних ресурсів і рівня суспільної підтримки, що дозволяє інституту публічної влади зберігати стійкість та ефективність навіть за умов впливу заінтересованих груп і економічних та соціальних викликів. Політична ефективність у такому підході поєднує економічні стимули з демократичними очікуваннями, враховуючи фактори рівності, сталого розвитку та соціальної справедливості[26].

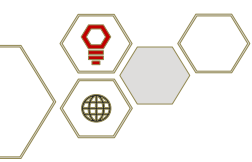
Розглядаючи питання *інституційно-правової ефективності* необхідно виділяти формальні правила (закони, конституційні правила, виборчі інститути, бюджетні обмеження тощо), так і неформальні правила (традиції, звичаї, політична культура тощо), які створюють контекст, у якому діють формальні правила. Формальні правила можуть змінюватися в залежності від

домінування неформальних норм і навпаки – формальні правила у довготривалій перспективі можуть нівелювати неформальні правила.

С. Роз-Акерман (S.Rose-Ackerman) зазначає, що публічне право стосується організації та обмеження діяльності уряду, а отже, потребує специфічних регуляторних підходів[18, р. 54]. Для публічного права діє принцип «дозволено лише те, що передбачено законом» і заборонено дискреційні повноваження, що є вимогою верховенства права. Тому у цьому контексті публічне право стосується організації та обмеження діяльності публічної влади. Тобто у правовому аспекті ефективність діяльності органів публічної влади буде залежати від того, які вони мають повноваження та механізми їх реалізації.

Ефективність, що обмежується суто формальним ухваленням регуляторних актів, не відображає здатності таких рішень підтримувати сталість соціальної та економічної політики. У цьому зв'язку заслуговує на увагу підхід, за яким ефективність оцінюється як здатність публічної влади забезпечити стабільність, передбачуваність та тяглість механізмів управління, попри зміну політичного вектора. Порушення цих принципів, зокрема відміна ефективних рішень суто з політичних мотивів, призводить до збою у функціонуванні публічної влади, зниженню її ефективності з погляду суспільства. Яскравим прикладом цього є практика непослідовності у реалізації управлінських рішень органами публічної влади України. Зміна політичної влади часто супроводжується переглядом або скасуванням уже впроваджених ефективних механізмів та рішень. Такий підхід нівелює ефективність інституту публічної влади, оскільки впровадження нових моделей регулювання вимагає певного часу, аби суспільство змогло адаптуватися до них, а існуючі «старі» моделі – ігноруються попри практичну їх ефективність, при цьому не враховується необхідність збереження тяглості та стабільності незалежно від зміни політичних акторів.

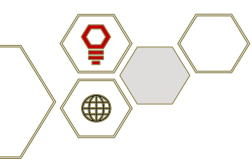

З огляду на окреслені проблеми вважаємо, що ефективність інститут публічної влади слід оцінювати комплексно, зокрема в межах ресурсного, функціонального, соціального та динамічно-інституційного підходів [15].

Ресурсний підхід акцентує увагу на раціональному використанні бюджетних, кадрових та організаційних ресурсів. Це означає, що досягнення позитивних результатів не можна вважати ефективним, якщо вони отримані за рахунок надмірних витрат або нераціонального використання можливостей. Функціональний підхід передбачає оцінку ефективності публічної влади через її здатність на належному рівні виконувати свої основні функції – забезпечення економічного розвитку та соціального захисту, безпеки, правопорядку. Соціальний підхід зосереджений на задоволенні потреб громадян та забезпеченні суспільного добробуту. Тож публічна влада є ефективною лише тоді, коли її рішення враховують інтереси різних соціальних груп та сприяють покращенню якості життя пересічного громадянина. Динамічно-інституційний підхід відображає здатність публічної влади адаптуватися до змінних умов. В умовах глобальних викликів – таких як збройні конфлікти і війни, економічні кризи – ефективність визначається не лише стабільністю, а й гнучкістю дій публічних інституцій, що відображаються також у адаптації права до нових обставин.

У цьому контексті ефективність не повинна вимірюватися винятково за кількістю нормативно-правових актів, що були прийняті. Її реальний вимір – це вплив рішень на економіку, соціальні процеси та адміністративні практики у довгостроковій перспективі. Важливим є також критерій процедурної передбачуваності, коли зміни впроваджуються поетапно, з урахуванням часових горизонтів адаптації для суб'єктів публічного управління та суспільства. Порухення таких принципів створює збій в управлінській системі та знижує рівень довіри до влади.

Таким чином, можна сформулювати інтегративну модель ефективності інституту публічної влади, яка включає економічну (алокативну)

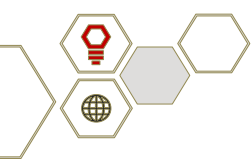
ефективність, соціальну ефективність, політичну та інституційну ефективність та ресурсний, функціональний, соціальний, динамічно-інституційний підходи для оцінки управлінської адаптивності, результативності, як необхідних умов для досягнення довіри громадян до влади і стабільного розвитку держави.

Для оцінки ефективності публічної влади слід розглянути підхід Law&Economics. Він є міждисциплінарним, оскільки є дотичним як до економічного, так і до соціального, політичного, інституційно-правового вимірів ефективності публічної влади. Його сутність полягає в оцінюванні правових норм на стадії їх створення, дії та оцінки наслідків з погляду їхньої економічної доцільності [13].

Law&Economics наразі недостатньо інтегрований в українську наукову традицію. Однак Дж. Делліс (G.Dellis) наголошує на важливому значенні економічного аналізу права. Враховуючи методологічні відмінності між правом і економікою цей підхід дозволяє тестувати, уточнювати або коригувати нормативні положення, закріплені в законодавстві [19, р.42].

С. Роз-Акермен (S.Rose-Ackerman) підкреслює, що економічний аналіз публічного права повинен враховувати особливості інституцій публічної влади, які не діють за принципом максимізації прибутку [18, р.53-54]. Він пропонує оцінювати правові інститути з огляду на їх ефективність у досягненні цілей із найменшими витратами для суспільства [18, р. 67–69]. Цей інструмент також дає змогу нейтрально оцінити вплив законодавчих ініціатив, прогножуючи реальні наслідки їх впровадження [19, р.162].

Law&Economics враховує стимули та обмеження, з якими стикаються публічні посадовці та не базується на припущенні про їхню абсолютну доброчесність [18, р.65]. Це дозволяє формувати більш реалістичні управлінські моделі. Застосування цього підходу дає можливість уникати регуляторних помилок і запобігати неефективності в процесі державного управління, у тому числі шляхом моделювання можливих сценаріїв політики

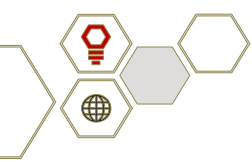
та їх соціально-економічних наслідків. Крім того, економічний аналіз дозволяє покращити якість оцінки державних програм, підвищити прозорість бюджетних рішень і мінімізувати побічні ефекти правового регулювання.

Використовуючи методологію Law&Economics, можна належним чином оцінити перспективи впливу правових реформ на економічні реалії. Результати застосування цієї методології, за словами Н. Пацурії [27] можуть позитивно впливати як на внутрішню, так і на зовнішньоекономічну політику України, власне інтеграцію з ЄС і виконання зобов'язань як держави-кандидата на вступ до ЄС.

Суттєвим критерієм ефективності публічної влади з точки зору Law&Economics є стабільність та передбачуваність регуляторного середовища. В економіці, банківському секторі та державних програмах необхідна чітка орієнтація на тривалі часові горизонти. Якщо зміни законодавства відбуваються надто часто або без належного повідомлення суб'єктів, це створює ефект адміністративного «збою». Law&Economics уможливорює планування змін із врахуванням адаптаційного періоду та економічної доцільності.

В європейській практиці підготовка управлінських рішень здійснюється із залученням аналітичних документів, які верифікують як економічні, так і соціальні ефекти нової політики з вже існуючими інституційними механізмами. Це дозволяє уникнути зниження загальної ефективності системи публічної влади. В Україні на рівні прийняття рішень підхід Law&Economics започаткує аналітичну культуру прогнозування, порівняльної оцінки та уникнення негативних ефектів у сфері публічного врядування.

Law&Economics має інструменти для підвищення ефективності інституту публічної влади, оскільки дозволяє оцінювати правові норми з урахуванням їхніх реальних економічних наслідків. Впровадження цього підходу сприяє прозорості, передбачуваності та результативності публічної влади, знижує ризик регуляторних помилок. Водночас він має бути інтегрований у ширший

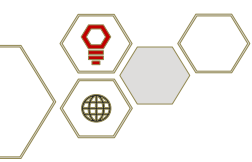
нормативний дискурс, де поряд із критерієм ефективності враховуються справедливість та людська гідність. Саме такий збалансований підхід забезпечує прийняттю обґрунтованих, раціональних і довгостроково ефективних управлінських рішень та стійку правову модернізацію в сучасних умовах розвитку.

Ефективність інституту публічної влади сьогодні визначається не лише внутрішніми чинниками, а й здатністю держави адаптуватися до динамічних змін у світовій економіці, геополітиці, технологічному розвитку та екологічній ситуації [28]. Ці виклики впливають на стратегічне планування, нормативно-правове регулювання і якість управлінських рішень.

Одним із найактуальніших глобальних чинників є економічна нестабільність. Коливання на світових фінансових ринках, інфляційні процеси та боргове навантаження змушують держави адаптувати економічну політику. Це вимагає довгострокового планування та швидкого реагування з боку органів публічної влади.

Враховуючи умови сьогодення українське суспільство особливо потребує ефективності інституту публічної влади, що в свою чергу вимагає від влади здатності діяти проактивно, системно і адаптивно. Використання Law&Economics забезпечує можливість формувати політику, засновану на праві та враховувати реальні наслідки, а не декларативні цілі.

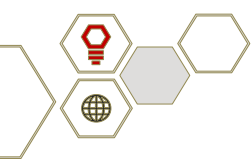
Висновки та пропозиції. Ефективність інституту публічної влади є комплексним явищем, яке не можна зводити лише до формально-правових чи управлінських параметрів. У розумінні інституційної теорії Д. Норта публічна влада постає як інститут, який формує «правила гри» і тим самим визначає структуру стимулів, рівень трансакційних витрат та передбачуваність суспільних взаємодій. Це означає, що ефективність інституту публічної влади полягає не лише у результативності ухвалених рішень, а й у їх здатності забезпечувати довгострокову стабільність, соціальну справедливість і суспільний добробут.

Важливим висновком є те, що поняття ефективності має багатовимірний характер, охоплюючи економічну, соціальну, політичну та інституційну складові. Використання виключно вузьких показників, пов'язаних з кількістю актів чи швидкістю їх прийняття, не дозволяє оцінити справжній вплив рішень на суспільство. Саме тому інтегративна модель ефективності інституту публічної влади повинна враховувати ресурсний, функціональний, соціальний та динамічно-інституційний підходи, що у своїй сукупності дозволяють оцінити здатність влади не лише досягати поставлених цілей, а й забезпечувати адаптивність та тяглість управлінських механізмів.

Особливе місце в оцінюванні ефективності займає методологія Law&Economics. Вона дозволяє поєднати правовий та економічний виміри діяльності публічної влади, оцінюючи правові норми і регуляторні рішення через їх реальні наслідки для суспільних ресурсів, витрат і вигод. Такий підхід забезпечує можливість нейтральної оцінки державних політик, прогнозування їхніх соціально-економічних ефектів і мінімізації ризиків регуляторних помилок. Використання Law&Economics робить управлінські рішення більш прозорими, передбачуваними та результативними, що у підсумку сприяє підвищенню довіри громадян до інститутів влади.

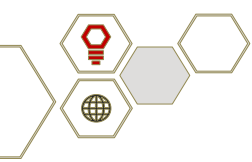
Таким чином, ефективність інституту публічної влади в сучасних умовах має розглядатися як інтегративна категорія, яка поєднує інституційну логіку з економічним аналізом права. Це дозволяє не лише підвищити якість державного управління, а й забезпечити стійкий розвиток, адаптацію до глобальних викликів і стабільність суспільних відносин у довгостроковій перспективі. Для української науки та практики результати дослідження можуть стати підґрунтям для формування нових підходів до оцінки ефективності діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Запропонована модель може бути використана для розробки аналітичних інструментів прогнозування наслідків законодавчих і адміністративних рішень, що особливо актуально у процесі реформування

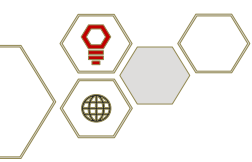
державного управління. Практичне впровадження методології Law&Economics сприятиме підвищенню прозорості, зменшенню корупційних ризиків та формуванню довіри громадян до інституцій влади. Важливим є й те, що інтеграція цього підходу як на теоретичному, так і на практичному рівнях, здатна забезпечити узгодження української практики з європейськими стандартами управління, що має значення у процесі євроінтеграції України. Отже, застосування результатів дослідження в Україні може стати дієвим інструментом для досягнення збалансованої державної політики, орієнтованої на ефективність, справедливість та довгострокову стійкість.

Список використаних джерел:

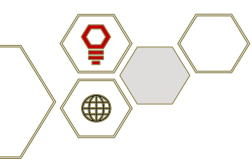
1. North D. C. Institutions, institutional change and economic performance. Cambridge university press, 1990. 152p.
2. Булгакова О. Добросесність як інструмент забезпечення ефективності публічного врядування. *Центральноукраїнський вісник права та публічного управління*. 2025. №1. С. 5-13. DOI: <https://doi.org/10.32782/cuj-2025-1-1>
3. Попік А. Теоретичні підходи до оцінки ефективності у сфері публічного управління. *Юність науки—2025*. 2025. С.219. URL:https://ir.stu.cn.ua/jspui/bitstream/123456789/32545/1/%D0%AE%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B8%202025_all_19_06.pdf#page=219 (дата звернення: 08.06.2025).
4. Прокопенко С. Якість надання адміністративних послуг як показник ефективності публічного управління в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2024. №12.1. С.129-134. DOI: <https://doi.org/10.15421/152417>

5. Руснак О. Підходи до оцінювання ефективності публічного управління: Актуальні дискурси сучасності. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2024. №2 (74): С.79-85. URL: DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-2\(74\)-12](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-2(74)-12)
6. Яремко І. Ефективність публічного управління та адміністрування: проблеми та напрями вдосконалення процесів оцінювання. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2022 №1.7. С.49-56. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/jun/28231/220373menedzhment-49-56.pdf> (дата звернення: 08.06.2025).
7. Рабінович П. Ефективність права. *Юридична енциклопедія: у 6 т. / за ред. Ю. С. Шемшученка [та ін.]*. Київ: Укр. Енцикл. 1999. Т. 2. С. 369–370.
8. Маслова А. Ефективність діяльності суб'єктів публічного адміністрування: адміністративно-правовий вимір. *Публічне прав.* 2020. №2. С.45-55. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/38/pdf/5.pdf> (дата звернення: 08.06.2025).
9. Гуйван П. Сутність принципу ефективності права. Часовий аспект. *Вісник НТУУ "КПІ" Політологія. Соціологія. Право*. 2018. (39). С.111-116. URL: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2018.3\(39\).193803](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2018.3(39).193803)
10. Завальнюк В. Ефективність права: антропологічний та євроінтеграційний аспекти. *Lex portus*. 2017. №1. С. 39-49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/LP_2017_1_6
11. Білоус О. Ефективність права у світлі концепції людиноцентризму. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2018. №34. С. 2-14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2018_34_5 (дата звернення: 08.06.2025).

12. Coase R. The problem of social cost. *The journal of Law and Economics*. 2013. №56.4. P. 837-877.
13. Calabresi G. The future of law and economics: essays in reform and recollection. Yale University Press. 2016. 228 p.
14. Posner R. Economic Analysis of Law. Boston: Little Brown, 1st edition. 1973. 415p.
15. Manzoor A. A Look at Efficiency in Public Administration: Past and Future. *SAGE Open*. 2014. №4(4). URL: <https://doi.org/10.1177/2158244014564936>
16. Grandy C. The «efficient» public administrator: Pareto and a well-rounded approach to public administration. *Public Administration Review*. 2009. №69. P.1115-1123. URL: <https://www2.hawaii.edu/~grandy/Writings/EfficiencyPaper-PrePrint081308.pdf> (дата звернення: 08.06.2025).
17. Klay W. E. Trends and paradoxes affecting the present and future environments of public organizations. *Public Administration Quarterly*. 1998. № 22. P.133-160. URL: <http://www.jstor.org/stable/40861741> (дата звернення: 08.06.2025).
18. Rose-Ackerman S. The economic analysis of public law. *Eur J Law Econ*. 1994. №1. P. 53-70. URL: <https://doi.org/10.1007/BF01540991>
19. Dellis G. An economic analysis of public law. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing. 2021. URL: <https://doi.org/10.4337/9781800375796>
20. Гаврилюк О. «Економічний аналіз права» та «юрекономіка» (сутнісні, семантичні та методологічні аспекти). *Форум права*. 2024. С.133–142. URL: https://forumprava.pp.ua/files/133-146-2024-3-FP-Gavryliuk_14.pdf (дата звернення: 08.06.2025).
21. Скакун О. Паритет права та економіки: міждисциплінарний підхід. *Юридичний вісник*. 2013. №3. С.6-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2013_3_5 (дата звернення: 08.06.2025).

22. Колот А. Міждисциплінарний підхід як домінанта розвитку економічної науки та освітньої діяльності. *Соціальна економіка*. 2014. №1-2. С 76-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/se_2014_1-2_15 (дата звернення: 08.06.2025).
23. Почепцов Ю. Ефективність права як юридична категорія. *Право і суспільство*. 2018. № 2. С. 39–45. URL: <https://elar.navs.edu.ua/handle/123456789/30296> (дата звернення: 08.06.2025).
24. Ter Bogt H. J. Efficiency, types of. *Encyclopedia of Law and Economics*. Springer, New York, NY, 2013. P. 1-6. URL: https://doi.org/10.1007/978-1-4614-7883-6_43-1
25. Jackson P. M. Governance by numbers: what have we learned over the past 30 years?. *Public Money & Management*. 2011. №31.1. P. 13-26. URL: <https://doi.org/10.1080/09540962.2011.545542>
26. Buchanan J. M. The political efficiency of general taxation. *National Tax Journal*. 1993. №46.4. P. 401-410. URL: <https://doi.org/10.1086/NTJ41789035>
27. Пацурія Н. Онтологічні засади економічного аналізу права як напрямку розвитку господарсько-правової науки в контексті євроінтеграційних процесів. URL: <https://coordynata.com.ua/ontologicni-zasadi-ekonomichnogo-analizu-prava-ak-napramu-rozvitku-gospodarsko-pravovoi-nauki-v-konteksti-evrointegracijnih-procesiv> (дата звернення: 08.06.2025).
28. Pollitt C. Advanced Introduction to Public Management and Administration, Edward Elgar Publishing. 2016. 192 p. URL: DOI:10.1111/puar.12928